

Asia

Komission tiedonanto Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin täytäntöönpanon seurannasta

Kokous

U/E/UTP-tunnus**E 59/2016 vp****Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu**

Euroopan komissio julkaisi 26.4.2017 tiedonannon Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin perustamisesta (perusmuistio VNK2017-00050) sekä ehdotuksen toimielinten väliseksi julistukseksi koskien Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilaria (VNK2017-00051). Toimielinten välinen julistus hyväksyttiin jäsenmaiden osalta TSTK-neuvostossa 23.10.2017 (VNEUS2017-00659) ja allekirjoitettiin Göteborgin sosiaalihuippukokouksessa 17.11.2017.

Eurooppa-neuvosto pyysi 14.12.2017 Euroopan komissiota ehdottamaan sosiaalisten oikeuksien pilarille asianmukaisia seurantatoimia. Komissio julkaisi 13.3.2018 tiedonannon Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin täytäntöönpanon seurannasta (COM(2018) 130 final).

Suomen kanta

Suomi tukee komission tiedonannossaan esittämää näkemystä Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin täytäntöönpanosta ja sen seurannasta. Suurin osa välineistä pilarin toimeenpanemiseksi on paikallisten, alueellisten ja kansallisten viranomaisten sekä työmarkkinaosapuolten käsissä. EU voi omalta osaltaan olla tukemassa jäsenmaiden toimia. Edelleen Suomi pitää hyvänä, että pilarin toimeenpanossa otetaan huomioon jäsenmaiden erilaiset tilanteet ja keinot tavoitteisiin pyrkimisessä.

Suomi pitää tärkeänä, että sosiaalisten oikeuksien pilarissa asetettuihin tavoitteisiin pyrittäessä hyödynnetään EU-tason välineitä. EU-tason lainsäädäntöä voidaan päivittää ja täydentää tarpeen mukaan ja toimivallan rajoissa. EU-rahoitusohjelmat ovat myös yksi keino tavoitteiden edistämisessä.

Komission tapaan Suomi pitää eurooppalaista talouspolitiikan ohjausjaksoa keskeisenä välineenä sosiaalisten oikeuksien pilarin toimeenpanon seurannassa. Suomi on aiemmissa pilaria koskevissa kannanotoissaan katsonut, että eurooppalaisessa ohjausjaksossa tulisi jatkossa paremmin huomioida työllisyys-, sosiaali- ja tasa-arvopoliittiset näkökohdat. Suomi pitää hyvänä, että tässä tavoitteessa on nyt edistytty. Erityisesti uusi sosiaalinen tulostaulu voi vahvistaa eurooppalaisen ohjausjakson sosiaalista ulottuvuutta. Sosiaalisen tulostaulun edelleen kehittämisessä on tärkeää huolehtia siitä, ettei tehdä päällekkäistä työtä jo olemassa olevien lukuisten sosiaali- ja työllisyyssektoreiden indikaattoreiden kanssa.

Pääasiallinen sisältö

Eurooppa-neuvosto korosti 14. joulukuuta 2017, että Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilari olisi pantava täytäntöön niin unionissa kuin jäsenvaltioissa kunkin oman toimivallan mukaisesti. Lisäksi se pyysi komissiota ehdottamaan asianmukaisia seurantatoimia. Komission 13.3.2018 julkaisemassa tiedonannossa vastataan Eurooppa-neuvoston pyyntöön ja hahmotellaan tulevia pilariin kytkeytyviä toimia.

Komission mukaan sosiaalisten oikeuksien pilarin toteutumisen edellyttää yhteistä poliittista sitoutumista ja vastuuta. EU:n toimielimillä, jäsenvaltioilla, viranomaisilla, työmarkkinaosapuolilla ja kansalaisyhteiskunnan järjestöillä kaikilla tasoilla on keskeinen rooli oman toimivaltansa mukaisesti.

Komissio itse toteaa olevansa täysin sitoutunut sisällyttämään sosiaalisten oikeuksien pilarin ensisijaiset tavoitteet osaksi kaikkea EU:n politiikkaa. Komissio on jo alkanut hyödyntää olemassa olevia välineitä ja prosesseja ja esittänyt useita aloitteita, joista osa on EU:n lainsäätäjien hyväksyttävänä. Komissio on lisäksi sitoutunut tukemaan jäsenvaltioita, työmarkkinaosapuolia ja kansalaisyhteiskunnan järjestöjä sosiaalisten oikeuksien pilarin täytäntöönpanossa kansallisella, alue- ja paikallistasolla.

Tiedonannossa komissio toteaa sosiaalisten painopisteiden oleva korkealla komission agendalla. Tiedonannossa luetellaan nykyisen komission aikana annettuja työllisyys- ja sosiaalisektorin aloitteita, jotka kytkeytyvät ja ovat osaltaan vaikuttaneet sosiaaliseen pilariin. Näitä ovat muun muassa esteettömyyssäädöstä koskeva ehdotus, ehdotus työoloja koskevan avoimuuden ja ennustettavuuden parantamista koskevaksi direktiiviksi, työntekijöiden lähettämistä koskevan direktiivin tarkistaminen, sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisen nykyaikaistamista koskeva uusi lainsäädäntöehdotus, ehdotus vanhempien ja omaistaan hoitavien työ- ja yksityiselämän tasapainottamista koskevaksi direktiiviksi sekä Euroopan uuteen osaamisohjelmaan kuuluvien erityyppisten aloitteiden käynnistäminen osaamisen parantamiseksi.

Lisäksi komissio luettelee joukon muiden politiikkasektoreiden aloitteita, joissa huomioidaan sosiaaliset painopisteet. Näitä ovat muun muassa Euroopan investointiohjelma, energiaunionia koskevat aloitteet sekä digitaalisia sisämarkkinoita ja liikennepolitiikkaa koskevat aloitteet.

Komission mukaan sosiaalisten oikeuksien pilarissa esiin tuotu positiivinen lähentyminen sosioekonomisissa tuloksissa, sosiaalisessa sopeutumiskyvyssä ja oikeudenmukaisuudessa on myös olennainen osa pyrkimyksiä vahvistaa ja täydentää talous- ja rahaliittoa.

Komissio aikoo pilarin täytäntöönpanossa EU:n tasolla hyödyntää edelleen kaikkia käytössään olevia välineitä. Näihin välineisiin kuuluvat nykyisen lainsäädännön päivittäminen ja täydentäminen, EU:n lainsäädännön täytäntöönpanon valvonnan parantaminen jäsenvaltioissa ja työmarkkinaosapuolten vuoropuhelun tukeminen sekä edistymisen seuranta eurooppalaisen ohjausjakson puitteissa. Pilarin täytäntöönpanossa tullaan hyödyntämään myös EU-rahoitusta, eritoten Euroopan rakenne- ja investointirahastoa, Erasmus+-ohjelmaa sekä muita asiaankuuluvia ohjelmia.

Tiedonannossaan komissio tuo selvästi esiin sen, että suurin osa sosiaalisten oikeuksien pilarin toteuttamiseen tarvittavista toimivaltuuksista ja välineistä on paikallis-, alue- ja keskusviranomaisten, työmarkkinaosapuolten sekä kansalaisyhteiskunnan käsissä. Edelleen todetaan, että vaikka jäsenvaltioilla on usein yhteisiä haasteita ja samantapaisia ongelmia, niihin on kussakin tapauksessa väistämättä löydettävä omat ratkaisunsa. Tämä johtuu niiden kansallisten järjestelmien, perinteiden ja lähtökohtien erilaisuudesta ja niiden kunkin sosioekonomisesta tilanteesta. Lisäksi taloudellinen tilanne vaihtelee suuresti jäsenmaiden välillä.

Komissio katsoo, että talouspolitiikan eurooppalainen ohjausjakso tarjoaa asianmukaisen välineen sosiaalisten oikeuksien pilarin keskeisillä aloilla tapahtuneen edistymisen seuraamiseksi. Ohjausjakso perustuu perusteellisiin analyysihin kunkin maan tilanteesta ja siinä huomioidaan erilaiset lähtökohdat ja eri maissa käytettävissä olevat keinot. Komissio toteaa alkaneensa jo hienosäätää ohjausjakson välineitä ja työskentelymenetelmiä pilarin viitoittamaan suuntaan. Tämä ei edellytä ohjausjaksoon suuria muutoksia tai uusien välineiden luomista eikä aiheuta ylimääräistä hallinnollista rasitusta jäsenvaltioille.

Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin täytäntöönpanon seuranta tulee jatkossa näkymään eurooppalaisessa ohjausjaksossa kolmella eri tavalla:

- 1) Pilariin kirjatut periaatteet ja oikeudet otetaan huomioon koko eurooppalaisen ohjausjakson ajan seurattaessa, vertailtaessa ja arvioitaessa tapahtunutta edistymistä. Lisäksi joka vuosi joitakin pilariin liittyviä erityisiä aiheita käsitellään yksityiskohtaisessa

arvioinnissa. Tämä koskee erityisesti vuotuista kasvuselvitystä sekä maaraaportteja, joiden pohjalta annetaan tarkempaa maakohtaista ohjeistusta. Komissio vakuuttaa, että näiden erityisaiheiden valinnassa kuullaan kaikkia toimijoita ja erityisesti jäsenvaltioita edustavia asiaan liittyviä komiteoita (työllisyyskomitea EMCO ja sosiaalisen suojelun komitea SPC).

- 2) Teknisen avun antaminen, vertailuanalyysien tukeminen ja hyvien käytäntöjen vaihtaminen: eurooppalainen ohjausjakso tarjoaa foorumin, jolla voidaan keskustella sidosryhmien kanssa, vaihtaa kokemuksia ja vahvistaa jäsenvaltioiden keskinäistä oppimista, jotta voidaan tukea lähentymistä parhaiden toimijoiden suoritustasoon. Tässä voidaan komission mukaan hyödyntää Euroopan rakenne- ja investointirahastojen kautta annettavan taloudellista tukea. Lisäksi komission rakenneuudistusten tukipalvelu on tehostanut institutionaalisten, hallinnollisten ja poliittisten uudistusten tekemiseen tarjoamaansa räätälöityä tukea.
- 3) Tulosten arvioiminen ja seuranta uuden sosiaali-indikaattoreiden tulostaulun avulla: Komissio esitti yhdessä pilaria koskevan ehdotuksensa kanssa uuden sosiaali-indikaattoreiden tulostaulun. Sen tehtävänä on auttaa seuraamaan jäsenvaltioiden tuloksia työllisyys- ja sosiaalipolitiikan alalla pilarin eri ulottuvuuksien puitteissa. Sitä käytettiin ensimmäisen vuoden 2018 maaraaporttien analyysin tukena. Tulostaulu ei kata kaikkia pilarin seurantaan liittyviä aiheita, mutta siitä on komission mukaan hyötyä arvioitaessa tilannetta käytännössä, sillä se mahdollistaa vertailut ajan mittaan ja eri maiden välillä. Tulostaulua ja sen tilastollista perustaa aiotaan kehittää lisää jäsenvaltioiden tuella.

Pilari tullaan jatkossa huomioimaan myös vuotuisessa yhteisessä työllisyysraportissa.

Lisäksi relevanteille EU:n virastoille annetaan tehtäväksi kehittää tarkempaa raportointia niiden vastualueeseen kuuluvista pilariin linkittyvistä teemoista.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Komission tiedonannolla ei ole oikeusvaikutuksia.

Käsittely Euroopan parlamentissa

-

Kansallinen valmistelu

Perusmuistiota on käsitelty jaostoissa EU25, EU28, EU29 sekä EU30.

Eduskuntakäsittely

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta 7.9.2016, 17.2.2017, 2.5.2017 ja 12.9.2017

Sosiaali- ja terveysvaliokunta 7.9.2016, 14.2.2017 ja 8.9.2017

Suuri valiokunta 27.9.2017 ja 18.10.2017

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Komission tiedonannolla ei ole vaikutusta kansalliseen lainsäädäntöön.

Taloudelliset vaikutukset

Komission tiedonannolla ei ole budjettivaikutuksia.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

Komission tiedonanto Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin täytäntöönpanon seuranta COM(2018) 130 final

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Ville Korhonen, VNK, +358 50 336 8017

Liisa Heinonen, TEM, +358 50 396 0605

Noora Saarinen, STM, +358 50 354 5318

Minna Polvinen, OKM, +358 2953 30262

EUTORI-tunnus

EU/2016/0739

Liitteet

Viite

Asiasanat	EMU, koulutus, sosiaalinen suojele, sosiaalipalvelut, sosiaalipolitiikka, sosiaaliturva, tasa-arvo, terveystolitiikka, työllisyys, työvoimapolitiikka, työoikeus
Hoitaa	OKM, OM, STM, TEM, VM
Tiedoksi	EUE, SM, TULLI, UM, VH, VNK, VTV, YM
